

ÅLE KOMMUN

Likabehandlingsplan för Bohus förskola

**Handlingsplan mot diskriminering
och annan kränkande behandling**

Läsåret 2012/2013

Upprättad 2013-09-01

Att motverka kränkande behandling är en del av det demokratiska uppdraget. Detta hänger i sin tur samman med hela förskolans verksamhet.

Denna handlingsplan omfattar arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling och omfattas av alla i förskolan. Detta är en strategi för hur vi ska arbeta för att tidigt upptäcka, stoppa och förebygga diskriminering, trakasserier och all annan kränkande behandling i Ale kommun – Bohus förskola.

Det vilar på förskolechef att ansvara för att all personal och föräldrar känner till denna handlingsplan. Planen ska tas upp i skolrådet för synpunkter och sedan presenteras för alla föräldrar på ett föräldramöte. Likabehandlingsplanen ska vara i avdelningens demokratipärm.

Det ligger också på förskolechef att ansvara för att handlingsplanen efterlevs och att detta arbete kontinuerligt följs upp och utvärderas.

De centrala begreppen

Grundläggande för mänskliga rättigheter är rätten för lika behandling. Alla barn ska ha samma rättigheter oavsett om du är pojke eller flicka, etnisk tillhörighet, religion, eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning. Här nedan kommer en kort förklaring till de olika begreppen.

Kränkande behandling

Ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Kränkning kan vara:

- **Fysiska**, så som slag och knuffar
- **Verbala**, så som hot och öknamn
- **Psykosociala**, så som grimaser och får inte vara med
- **Texter och bilder**, så som teckningar och lappar

Lagen delar in kränkande behandling i

Trakasseri

Är kränkande behandling som har samband med:

- **Kön**, t ex barn hindras från att delta i varandras lekar
- **Etnisk tillhörighet**, t ex barn kallar någon för "svartskalle"
- **Religion eller annan trosuppfattning**, t ex barn som blir retade för att deras mamma bär slöja.
- **Funktionshinder**, t ex att något barn inte får vara med för att det inte hänger med i samma tempo, eller att något barn inte kan delta i utflykt på grund av allergier.
- **Sexuell läggning**, t ex barn som blir retade för att de har två pappor istället för en mamma och en pappa.

Annan kränkande behandling

Är uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. T ex ett barn är stökigt och hela gruppen åker på bestraffning, kränkande behandling mot resten av barngruppen.

Diskriminering

När ett barn missgynnas i förskolan och det har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning. Diskriminering kan till exempel ske genom regler, pedagogisk verksamhet eller personalens förhållningssätt.

Det delas upp i direkt och indirekt diskriminering

- **Direkt diskriminering**

När ett barn behandlas sämre än ett annat.

T ex: en i personalen behandlar ett barn sämre än de andra p.g.a. ogillar barnets förälder.

- **Indirekt diskriminering**

Ett förfaringsätt som verkar neutralt men som missgynnar någon individ.

T ex: Om alla barn serveras samma mat, diskriminerar förskolan indirekt de barn som till exempel på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Befogade tillsägelser

Förbudet att utsätta barn för kränkande behandling gäller naturligtvis inte tillrättavisningar som är befogade för att upprätthålla ordning och god miljö, även om barn kan uppleva tillrättavisningar som kränkande.

Skolans uppdrag

Förskolans och skolans uppdrag definieras i flera lagar och i läroplanen. Nedan finns utdrag ur dessa texter som specifikt handlar om demokratisk fostran, likabehandling och respekt för varandra.

Skollagen 1kapitel 5§

Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar i skolan bemöda sig om att hindra varje försök från elever att utsätta andra för kränkande behandling.

Den som verkar i skolan ska därför

- 1. främja jämställdhet mellan könen*
- 2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. (kap1, 2§)*

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67)

- förbud mot diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder (9, 10§)*
- förbud mot annan kränkande behandling (13§)*
- krav på likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet (6§)*
- det är förskolan och skolans skyldighet att förebygga, förhindra och utreda diskriminering och annan kränkande behandling (7, 8§)*
- om förskolan/ skolan inte kan visa att man vidtagit alla skäliga åtgärder blir huvudmannen skyldig att betala skadestånd (19§)*

Läroplanen för förskolan (Lpfö98)

Alla som arbetar i förskolan skall

- visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat i förskolan, där sambörighet och ansvar kan utvecklas och där barnen får möjlighet att visa solidaritet*
- stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra.*

Värdegrundsdokument för Bohus förskola

Vi på Bohus förskola arbetar för att våra barn skall vara trygga och känna att de har rätt att vara sig själva. Vårt självförtroende stärks genom att känna gemenskap, respektera varandra och ta ansvar. Genom detta kan vi väcka nyfikenhet och lust att lära och de är genom lek vi lägger grunden för det livslånga lärandet. Hos oss är alla barn allas barn.

Trygghet: Vi strävar efter att vi ska bli trygga i oss själva och gentemot varandra. Vi känner förståelse för varandra, känner tillit och lyssnar på varandra. Vi ser, hör alla och arbetar för våra gemensamma rutiner och regler.

Respekt: Allas åsikter är lika viktiga och vi respekterar varandras olikheter. Vi har en bra kommunikation och är lyhörda gentemot varandra.

Gemenskap: Vi arbetar för att alla skall känna sig delaktiga i vår gemenskap. Vi samarbetar och gör saker tillsammans.

Ansvar: Tillsammans arbetar vi för ett gemensamt ansvar för att vi alla skall må bra och utvecklas positivt. Vi tar ansvar för våra handlingar och arbetar för våra gemensamma regler och dokument.

Nyfikenhet/intressen och lustfyllt lärande: Vi arbetar för att alla skall känna glädje och ha roligt tillsammans. Vi tar vara på varandras intressen och nyfikenheter.

Självförtroende: Vi arbetar för att alla skall känna självförtroende genom att vi är snälla och uppmuntrar varandra. Vi stärker vår identitet och känner trygghet i positiva möten med varandra.

Hälsa och miljö: God hälsa är att må bra psykiskt och fysiskt. God hälsa ingår i vårt dagliga arbete genom fysiska aktiviteter t.ex. röris, skogsutflykter, livskunskap t.ex. kroppen, känslor och god kosthållning.

Vi värnar om vår miljö både inomhus och utomhus.

Att främja barns lika rättigheter

Relationen mellan barnen och personalen är viktig i arbetet med att främja barnens lika rättigheter. Det är i den vardagliga verksamheten som värderingar och attityder förmedlas. Förskolan har en skyldighet att bedriva ett målinriktat arbete för att främja lika rättigheter.

Det gör vi genom att:

- Personalen ska föregå med gott exempel och vara bra förebilder.
- Ingen får tala illa om någon annan individ. (Aktivitet:
- Det är viktigt att samtala med barnen om någon har blivit illa behandlad och försöka förklara hur det känns.
- Lära barnen att hjälpa varandra.
- Diskutera hur en bra kompis är.

- Att de böcker vi läser, de sånger vi sjunger, de lekar vi leker och de spel vi spelar främjar allas lika rättigheter och inte förmedlar attityder och värderingar som motverkar det.
- Vi ska använda ett språk som tilltalar alla.
- Att alla barn känner sig trygga.
- Alla har lika stort utrymme och inflytande i verksamheten oavsett om det är en pojke eller flicka eller har någon form av funktionshinder.
- Verksamheten ska ta hänsyn till alla barnens olikheter så att alla kan delta, även de med något funktionshinder så som astma eller allergi m.m.
- Jämför likheter och olikheter hos barn med olika etniska tillhörigheter och religion eller annan trosuppfattning.
- Det bör finnas leksaker och annat material som speglar människor som har annat etniskt ursprung och religion så att man kan jämföra likheter och olikheter
- Förskolan ska bejaka olika familjekonstellationer för att undvika att förstärka heteronormen som den enda självklara.
- Personalen ska vända sig till förskolechef vid oro eller bekymmer.

Att förebygga diskriminering och annan kränkande behandling

Förebyggande åtgärder:

Det förebyggande arbetet sker i mötet mellan barn och vuxna. I enlighet med läroplanens mål för normer och värden arbetar vi med demokratiska värderingar, respekt för människovärdet och god kamratskap. Men vad som är viktigare är att personalen, i den dagliga verksamheten, förmedlar verksamhetens värdegrund i alla möten med barnen/eleverna.

All personal, barn och föräldrar skall känna till handlingsplanen mot kränkande behandling.

Till förskoleverksamheten finns det en resursenhet som arbetar förebyggande med exempelvis utbildning av personal i förhållningssätt till barn, handledning.

Förebyggande arbetssätt:

- gemensamma tydliga regler
- vuxna ingriper vid olämpligt beteende
- utvecklingssamtal
- personal skall alltid finnas nära barnen.
- temaarbete
- samtal kring vår värdegrund utifrån barnens mognad skall ingå i det dagliga arbetet.
- medinflytande och ansvar utifrån ålder och mognad i det som rör den fysiska och psykiska arbetsmiljön

Utöver det grundläggande arbetet bedriver vi mer specialiserat arbete beroende på barnens ålder. Ett urval av arbetsformer är:

- skolråd
- gott samarbete mellan förskolans olika professioner
- gott samarbete mellan förskolan och andra myndigheter

- vi kartlägger våra barngrupper för att garantera att alla barn blir sedda, hörda, bekräftade och att man har lekkamrater (se bilaga1 relationsanalys och kontaktbarometer barngrupp)
- enkäter och intervjuer med barn och föräldrar kring trivsel
- trivsel regler
- inskolning och överlämningar mellan yngre och äldre avdelningar och till förskoleklass. Dokument skall finnas som visar hur det här arbetet går till.(se bilaga 2)
- vikarie, nyanställd personal, VFU och övriga studenter informeras om planen av lagledarna

Förebyggande arbete sker också i det medarbetarsamtal förskolechef har med personal och i den kompetensutveckling som ges till all personal gällande barn med särskilda behov, barn med diagnos, kommunikation, kriser i barns liv och genusfrågor.

Upptäcka diskriminering och annan kränkande behandling.

För att kunna upptäcka diskriminering och annan kränkande behandling ska vi sträva efter en god miljö med ett varmt och öppet klimat, det ska finnas tillit mellan barn, personal och föräldrar. All personal på förskolan har en mycket viktig funktion att fånga upp signaler i förskolemiljön och skall rapportera om de uppfattar diskriminering eller annan kränkande behandling.

För att upptäcka diskriminering och annan kränkande behandling i förskola används följande arbetsätt:

- alltid personal nära barnen
- samtal med barnen om hur de trivs i förskolan
- utvecklingssamtal
- trivselenkäter

Till dig som förälder

Om du som förälder misstänker att ditt barn eller någon annans barn utsätts för kränkande behandling på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning eller funktionshinder prata alltid med personalen eller förskolechef.

Att utreda diskriminering och annan kränkande behandling

Det är i det dagliga arbetet med barnen som vi uppmärksammar när barn utsätts för kränkande behandling. Eftersom vi vuxna har ansvar för alla våra barn agerar den vuxne som är i närheten och ser till att de barn som utfört kränkningen förstår den felaktiga handlingen. All personal skall rapportera till förskolechefen om de uppfattar diskriminering eller annan kränkande behandling. Om det bara är barn inblandade har förskolepersonalen ansvar för att saken utreds. I de fall då personal är inblandad i diskriminering eller kränkande behandling skall personalens chef ansvara för att saken utreds.

Vuxna har ett särskilt ansvar för att barn inte utsätts för kränkningar av den vuxne på förskolan.

Barn - Barn

Se till att de barn som är inblandade i händelsen får upprättelse, genom tröst och genomgång av det som inträffat.

Använd följande 5-frågors modell.

1. Vad var det som hände?
2. Vad tänkte du?
3. Vad kände du?
4. Hur önskar du att det ska vara mellan er?
5. Vad är du beredd att bidra med nu?

Efter bedömning av händelsens art, samt barnets ålder och mognad informeras vårdnadshavaren av ansvarig pedagog.

Vid upprepade tillfällen eller riktad mot ett och samma barn skall lagledaren informeras och beslut om åtgärd tas gemensamt med de berörda. Detta skall dokumenteras.

Om problemet kvarstår skall åtgärdsprogram upprättas (handläggning av ärende rörande diskriminering, trakasserier och annan behandling bilaga 3).

Dokumentationen förs vidare till förskolechef som förvarar dokumentationen i låst skåp och det kommer att följa med barnet till skolan.

Vid fortsatta problem tas kontakt med resursenheten för konsultation.

Utredningen ska belysa allsidigt vad som inträffat och omfatta både den som blivit utsatt och den som utövat kränkningen.

Vuxen - Barn

Om vi ser att någon vuxen (personal eller förälder) kränker ett barn måste vi uppmärksamma det och reagera. Ta den vuxne åt sidan och påpeka det olämpliga beteendet. (HUR TÄNKTE DU?)

Vid upprepade tillfällen skall förskolechef informeras. Förskolechef tar snarast ett samtal med den berörde. Förskolechef ansvarar för utredning och åtgärder.

Åtgärderna skall dokumenteras.

Utredningen sker alltid med största möjliga hänsyn till den utsatte och övriga inblandade.

Vid varje fall görs en bedömning av hur allvarlig kränkningen är och om anmälan till socialtjänsten och/eller polis skall göras.

Att åtgärda diskriminering och annan kränkande behandling

Rutiner finns för hur enheten agerar när diskriminering, trakasserier och/eller annan kränkande behandling förekommit i t ex handlingsplaner (se bilaga 3).

Åtgärder grundas på vad som skett i det enskilda fallet och som regel riktas dessa till såväl det barn som har blivit utsatt som den som diskriminerat, trakasserat och/eller kränkt någon. Detta sker t.ex. genom samtal enligt handlingsplaner och ovan nämnda handläggningsblankett (se bilaga 3).

Åtgärder på individnivå syftar till att avhjälpa akuta situationer och att skapa mer långsiktiga lösningar. Dessa åtgärder kan bestå av t e x

- jagstärkande samtal
- stödsamtal
- handledning
- information.

Utifrån de enskilda fallen ska alltid överväganden göras om åtgärder också bör vidtas i syfte att förändra förhållandena på grupp- och organisationsnivå.

Detta kan t.ex. utgöras av

- värdegrundsarbete
- föräldra-/avdelningsmöte
- information om funktionshinder
- temaarbete
- avdelnings/förskolebyte.

Åtgärderna dokumenteras på bifogad blankett, följs upp och utvärderas samt förvaras på varje enhet.

I de fall då enheten inte själv har den nödvändiga kompetensen eller befogenheterna för att klara upp en situation tar vi hjälp utifrån. Förskolechef ansvarar för kontakter med övriga aktörer t ex IFO, Polis och BUP.

Repressalier

Ett barn får inte utsättas för repressalier på grund av att du som förälder anmält eller påtalat något i strid mot lagen. Ej heller om ni har medverkat i en utredning enligt lagen.

UTVÄRDERING

Likabehandlingsplanen kommer att utvärderas varje år i juni på personalens arbetsplatsträffar i form av tvärgruppsdiskussioner och på skolrådet med hjälp av dokumentation från de här mötena upprättat lagledarna ihop med förskolechef likabehandlingsplanen under augusti månad. Förskolechef har ansvaret att det här blir gjort.

Analys och åtgärder av föregående års arbete utifrån kartläggningen:

Kartläggning:	Analys	Åtgärd	Utvärdering
<p><u>Utemiljö:</u></p> <p>Gungorna – grinden</p> <p>Rutschkanan</p>	<ul style="list-style-type: none"> Barnen känner sig osäkra och bortskuffade på södra sidan av gården. Det förekommer knuffande, problem med turtagningen. 	<p>Personalen måste stå innanför grinden.</p> <p>Vi måste alltid ha en vuxen som är vid rutschkanan när vi är ute. Gärna längst uppe!</p>	<p>Det har blivit bättre på norra sidan eftersom personalen har upprättat rutiner.</p>
<p><u>Innemiljö:</u></p> <p>Toaletter</p> <p>Att byta avdelning under dagen (ex. vid planering, öppning eller stängning) känner sig yngre barnen otrygga.</p> <p>Förråd</p>	<ul style="list-style-type: none"> Barnen känner sig otrygga när lampan släcks på toaletten samt att andra barn rycker i dörren. Barnen (yngre) känner sig otrygga vid byte av avdelning. Barnen knuffas, snubblar och kan bli instängda av barn som leker med dörren. Barnen har varit ledsna och arga därinne 	<p>Ställa om lamporna (tid skall justeras).</p> <p>Vi skall sätt upp röd och grön skylt till dörren.</p> <ul style="list-style-type: none"> Vi skall oftare hälsa på andra avdelningar. Även gemensamma aktiviteter skall startas under våren för att öka tryggheten. Personalen skall bekanta sig med alla barn. Skapa relationer är viktigt! Dörren skall stå öppen med hasp och personalen måste uppmärksamma när barnen går ut och in. 	

Kartläggning:	Analys	Åtgärd	Utvärdering
	utan		
<u>Barngruppen:</u> Under vissa perioder förekommer det att vissa barn styr över de yngre barnen och dess lek	<ul style="list-style-type: none"> På flera avdelningar förekommer det att äldre barnen vill styra och bestämma. 	<ul style="list-style-type: none"> Personalen måste uppmärksamma och vara närvarande i sådana situationer samt vägleda barnen. 	

Reflektion från två avdelningar: Vi har kartlagt en otrygg plats till och det är uteförrådet. Analysen är att barn knuffas, snubblar och kan bli instängda av barn som leker med dörren. Vi har ibland upptäckt barn som är ledsna o arga därinne utan någon vuxen har sett vad som hänt. Åtgärdsförslag är att dörren står öppen med hasp (dörrstopp fungerar inte) och de vuxna är uppmärksamma på när barn går in och ut där. Inermiljön i förrådet kan underlättas om vi använder båda förråden på södra sidan.

I enskilda fall är det viktigt att man har en diskussion om alla parter tycker att planen fungerar bra och dokumenterar för att ändra eller lägga till när vi upprättar en ny:

Likabehandlingsplanen finns i respektive avdelnings Demokratihandbok och i vår Krispärm.

AKTIVITET	ANSVARIG
Likabehandlingsplanen följs upp årligen utvärderas och upprättas en ny varje höst.	Förskolechef, skolråd och lagledargrupp
Kommunens eller vår egna enkät till föräldrar/barn (under våren)	Sektor Förskolechef
Genomgång och analys av enkät	Skolråd och lagledargrupp
Återkoppling till föräldrar och barn om enkät	Arbetslaget och förskolechefen
Personal, barn och föräldrar skall känna till vad som står i likabehandlingsplanen	1Förskolechef informerar på första APT på hösten 2. Personalen informerar barn och föräldrar på hösten.

Relations analys (exempel)

	Barnets namn	Personal 1	Personal 2	Personal 3	Personal 4
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					

X = Positiv relation, bra och trygg kontakt

O = Ett barn som bara finns där, ingen relation till dig

- = Ofta tillsägelser, negativ kontakt

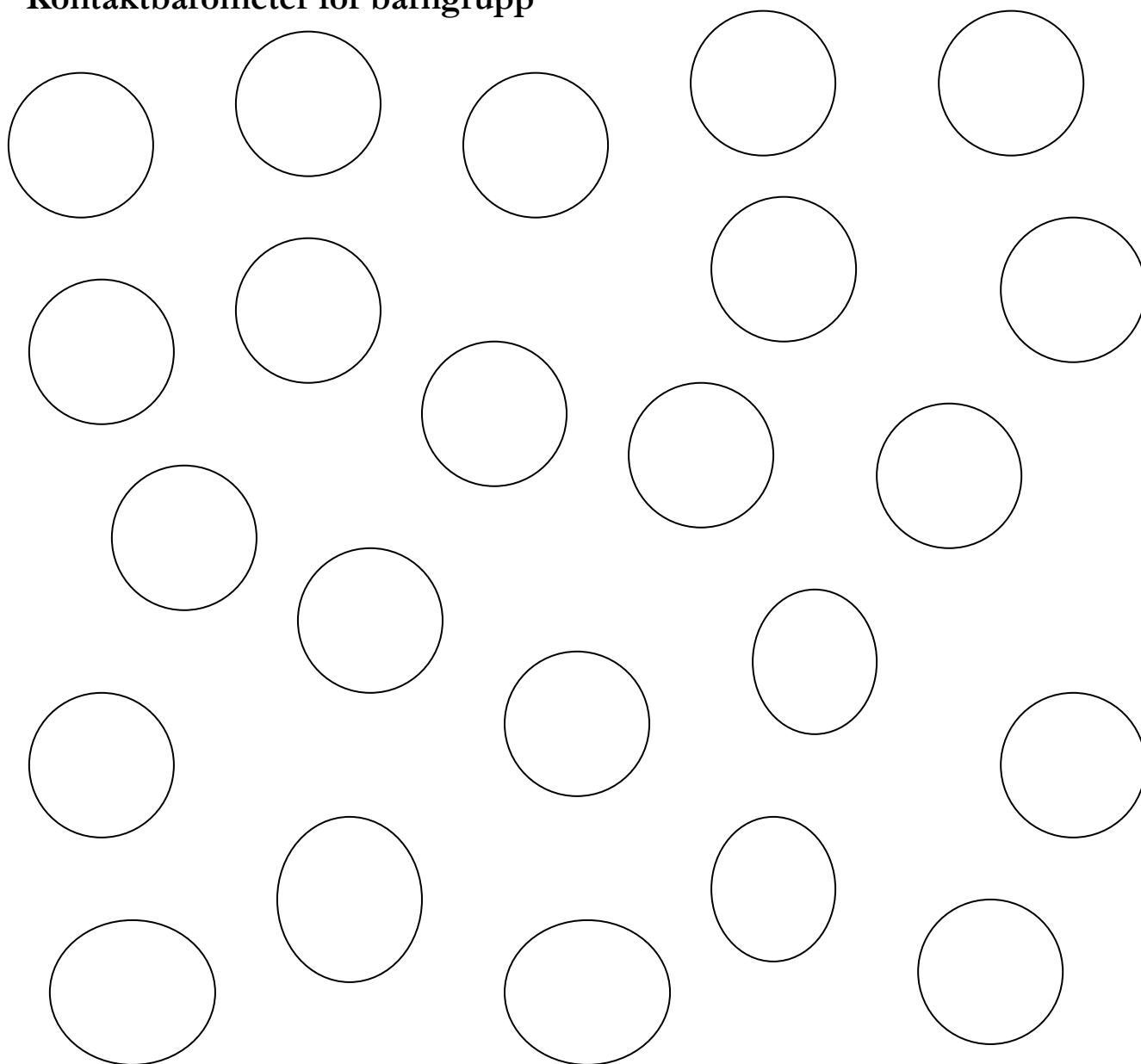
Fyll i var och en hur era relationer ser ut till varje barn är just nu

Jämför och analysera resultatet

Finns det barn som av fler av er har negativ kontakt eller ingen relation med?

Gör en plan på hur ni ska förändra barnens situation.

Kontaktbarometer för barngrupp

Varje cirkel representerar ett barn.

Dra en eller flera pilar mellan de barn som ofta leker med varandra. Är det barn som väljer varandra skall pilen vara dubbelriktad.

Det kan finnas barn som har pilar till alla barn men aldrig väljs av andra. Markera det då.

Analysera resultatet.

Bilaga 3

Handläggning av ärenden rörande diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling

Datum:
Handläggare:
Person som blivit utsatt:
Person/er som utövat kränkningen:
Ansvarig chef
Övrig personal som arbetar med ärendet

Utredning av det som skett:
Lämnas härefter till chefen

Datum	Åtgärder	Överenskommelser	Ansvarig

Datum	Uppföljn. 1/nya åtgärder	Överenskommelser	Ansvarig
Datum	Uppföljn. 2/nya åtgärder	Överenskommelser	Ansvarig

Information, frågor eller anmälan kan göras till:

Förskolechef: Aida Jovicevic, tel: 0303 330 137, e-post: aida.jovicevic@ale.se

Verksamhetschef: Lena-Maria Vinberg, tel: 0303 330 448

Om du inte får den hjälp du önskar kan du vända dig till Barn-och elevombudet på Skolverket, tel: 08-527 33 200, e-post: beo@skolverket.se